

Dødeligheden i Danmark 1890—95.

Af

Marcus Rubin.

Statsanstalten for Livsforsikring har udsendt sin femte »femaarige Risiko-Opgørelse«. Den tør antages kun at ville faa en meget begrænset Læsekreds, dels fordi de fleste af de Folk, der overhovedet faa den i Hænde, gaa ud fra, at de ikke forstaa den, dels fordi den væsentligst kun interesserer dem ved sin Forbindelse med »Bonus«, hvad de paa Forhaand véd, Opgørelsen forjætter dem. I førstnævnte Henseende skal jeg da gøre opmærksom paa, at ethvert Menneske, der kan læse Tal og regne med den lille Tabel, kan gøre sig bekendt med Opgørelsen, saa klart og velordnet ere Resultaterne af Opgørelsens omfattende og indviklede Forarbejder fremlagte for Offentligheden. I sidstnævnte Henseende kunde Folk have lidt Grund til Ængstelse (for deres Bonus), thi det har vist sig, at Dødeligheden i Femaaret 1890—95 i saa godt som alle Forsikringsgrupper har været større end i det nærmest forudgaaende Femaar, og dersom Anstalten ikke arbejdede paa et saa overordentlig solidt Grundlag — saa at Dødeligheden dog er langt mindre end den, som er

forudsat ved Tarifberegningen — kunde der jo nok være Spørgsmaal om, hvor vidt Forholdene egnede sig til Bonus. Nu er Overskuddet saa betydeligt, selv efter de ængsteligste Beregninger og de størst mulige Henlæggelser, at Bonus-Udbetalingen bliver en ligefrem Nødvendighed baade i Forholdet mellem Anstalten og Pligtinteressenterne, da disse ellers med Rette vilde kunne klage over at blive trukne op, og i Forholdet mellem Anstalten og de fri Interessenter, da disse ellers vilde søge andre Forsikringsanstalter i Indland eller Udland. Den forøgede Dødelighed kommer jo ogsaa Anstalten tilgode paa Livrenternes Omraade, thi dør Folk tidligere end forudsat, har Anstalten et mindre Antal Aar end forventet at udbetale dem Livrenter. Men medens Publikum saaledes ganske rigtig kan være tilstrækkelig sikker paa Bonus, bliver der dog det Faktum tilbage, at Dødeligheden i Følge Anstaltens Erfaringer har været i Tilvæxt i det sidste Femaar.

Der er ingen Grund til her i det enkelte at angive, hvorledes den forøgede Dødelighed faar Udslag i enhver af Forsikringsgrupperne (med Undtagelse af Gruppen for livsforsikrede Mænd, der have maattet betale Tillægspræmie paa Grund af vaklende Helbred). Jeg henviser herom til Opgørelsen selv, der, som sagt, belyser Sagen overmaade tydeligt i Tabeller for hver Forsikringsart og hvert Køn. Derimod har jeg ment det af Betydning at undersøge, om Anstaltens Resultater stemme med den almindelige Befolkningsstatistik for Femaaret 1890—95 (Aarene 1890—94, begge incl.). Dette behøver ingenlunde at være Tilfældet. Anstalten regner med forholdsvis smaa Tal, og den har sine Erfaringer fra ret snævre Befolkningskredse. Man

mærker da ogsaa i Opgørelsens Fremstilling en let Overraskelse over Dødelighedsforandringen og en vis Tro paa dens tilfældige Karakter. Jeg kan imidlertid konstatere, at ogsaa i Befolkningen som Helhed har Dødeligheden været større i 1890—95 end i 1885—90 (1885—89, begge incl.), og at dette i alt væsentligt skyldes en Forøgelse af Dødeligheden i de højere Aldersklasser, altsaa de Aldersklasser, hvis Dødelighed vedkommer Livsforsikringsanstalten.

Idet Godtgørelsen heraf er Formaalet for de følgende Linjer, skal jeg forudskikke den Bemærkning, at Undersøgelsen, i diametral Modsætning til Livsforsikringsanstaltens, er foretaget for meget store Grupper og i meget grove Træk; imidlertid vil det fremgaa af Tallene, at Resultaterne ere sikre nok, og Overensstemmelsen mellem deres Retning og Retningen af Anstaltens Resultater frembyder derfor virkelig Interesse.

I Femaaret 1885—90 døde der gennemsnitlig aarlig i Danmark (det egentlige Danmark) 39,119 Personer (her, som overalt i det følgende, fraregnet dødfødte), mod 42,043 gennemsnitlig aarlig i Femaaret 1890—95. Forskellen mellem de to Tal er 7,5 Procent. Befolkningstilvæksten i Danmark udgjorde i Tiaaret 1880—90 ialt 10,33 pCt. og i Femaaret 1890—95 ialt 3,85 pCt. *) Tilvæksten 1885—90 til 1890—95 kan derfor højest sættes til 4,5 pCt. Overfor en Tilvæxt i Befolkningen af 45 pr. Tusind finde vi saaledes en

*) Om Beregningen af Folketallet for 1895, se »Statistiske Meddelelser«, 3. R., 17. Bind.

Tilvæxt i Dødsfaldene af 75 pr. Tusind. Da de gennemsnitlige Folketal, i Følge denne Beregning, 1885—90 er 2,124,000, 1890—95 2,220,000, faa vi en Dødelighed for de to Femaar af henholdsvis 18,42 og 18,94 pro mille, altsaa en Stigning i Dødeligheden af godt $\frac{1}{2}$ pro mille. Dette betyder ca. 1200 Dødsfald gennemsnitlig aarlig mere i 1890—95, end hvis der havde været samme Dødelighed i nævnte Femaar som i 1885—90.

Men paa hvilke Aldersklasser falder nu dette Overtal af Døde?

I de to Femaar 1885—90 og 1890—95 udgjorde det gennemsnitlig aarlige Antal af Dødsfald i Aldersklasserne:

	Mandkøn			Kvindekøn		
	1885—90	1890—95	Tilvæxt i pCt.	1885—90	1890—95	Tilvæxt i pCt.
0—20 Aar	8987	9606	6,9	8126	8614	6,0
20—40 —	1974	1975	0,1	2218	2114	- 4,7
40—60 —	2724	2861	5,0	2337	2464	5,4
60 Aar og dero..	6147	6860	11,6	6606	7549	14,3
Tilsammen	19832	21302	7,4	19287	20741	7,5

Saaledes er der i Aldersklasserne 20—40 Aar ingen Tilvæxt i Dødsfald for Mændene og en Formindskelse for Kvinderne, i Aldersklassen 60 Aar og derover en meget betydelig Tilvæxt i Dødsfaldene for

begge Køn. Imidlertid maa vi stille disse Tilvæxtprocenter i Forhold til Befolkningsstilvæxterne fra Femaar til Femaar for at vurdere deres Betydning. — I Tiaaret 1880—90 som Helhed tiltog Befolkningen saaledes:

	Mandkøn	Kvindekøn
	pCt.	pCt.
0—20 Aar	12,9	13,0
20—40 —	5,4	9,6
40—60 —	3,5	6,1
60 Aar og derover	17,9	17,3
Tilsammen	9,5	11,1

Det er jo nu umuligt at vide, om denne højst uligeartede Aldersklassetilvæxt i Tiaaret 1880—90 har været relativ ens i Femaaret fra 1885—90 til 1890—95, men der er i hvert Fald ingen Grund til at antage en saadan Forandring i Art og Omfang, at den kan have Betydning for de her foretagne Beregninger. Idet vi saaledes, ligesom før, tage som Udgangspunkt, at den hele Befolkningsstilvæxt i Tiaaret 1880—90, 10,3 pCt., maa reduceres til 4,5 pCt. for Femaaret 1885—90 til 1890—95, reducere vi ovenstaaende Tal i Overensstemmelse hermed og faa da for de forskellige Aldersklasser følgende Tilvæxtprocenter, med hvilke de foranstaaende Tilvæxtprocenter for Dødsfaldene ere sammenstillede:

	Tilvæxt 1885—90 til 1890—95			
	Mandkøn		Kvindekøn	
	Folketal	Dødsfald	Folketal	Dødsfald
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
0—20 Aar	5,6	6,9	5,7	6,0
20—40 —	2,4	0,1	4,2	÷ 4,7
40—60 —	1,5	5,0	2,7	5,4
60 Aar og derover.....	7,8	11,6	7,6	14,3
Tilsammen	4,2	7,4	4,8	7,5

For Aldersklassen under 20 Aar faa vi altsaa kun en lidet større Dødsfaldstilvæxt end Folketalstilvæxt; for Aldersklassen 20—40 Aar en Stilstand eller Tilbagegang i Dødsfaldene samtidig med Tilvæxt i Folketallet; for de følgende Aldersklasser en langt større Tilvæxt i Dødsfald end i Folketal — for Mænd mellem 40—60 Aar endog en mere end tre Gange saa stor.

Dele vi herefter hele Befolkningen, Mandkøn og Kvindekøn tilsammen, i to Grupper, under og over 40 Aar, faa vi følgende Tal:

	Tilvæxt 1885—90 til 1890—95	
	Folketal	Dødsfald
	pCt.	pCt.
under 40 Aar.....	4,7	4,7
40 Aar og derover.....	4,0	10,8

Saaledes have vi som Resultat, at i Befolkningen under 40 Aar, taget som Helhed, har Dødsfaldstilvæksten holdt Skridt med Befolkningstilvæksten, d. e. Dødeligheden i de to Femaar har været ens — 14,0 pro mille —; derimod har i Befolkningen over 40 Aar, taget som Helhed, Dødsfaldstilvæksten været to à tre Gange saa stor som Befolkningstilvæksten, hvorved Dødeligheden er steget fra 29,4 til 31,3 pro mille. Dødsfaldenes Antal i Femaaret 1890—95 for Aldersklasserne over 40 Aar vilde, under Forudsætning af samme Dødelighed 1890—95 som 1885—90, have udgjort ialt for hele Femaaret 92,600, men udgør 98,670.

Det er disse 6000 »for mange« Dødsfald i Aldersklasserne over 40 Aar i Femaaret 1890—95, som Statsanstalten for Livsforsikring ogsaa har faaet sin Part af, og som vel ikke have »forstyrret dens Cirkler«, men dog bragt den til at se lidt spørgende hen til Sandet i forskellige Timeglas, der synes at være løbet ud en Kende for hurtigt.